

§ 499

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Mari Holopaisen ym. valtuustoaloitteesta koskien kirsik- kapuupuistoa tai muuta valittua kukkivaa teemaa kaupunginosiin

HEL 2021-006121 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että ehdotus kukinnan teemallisesta lisäämisestä kaupunginosittain on erinomainen, ja tukee hyvin myös Kaupunkistrategian, Rakennettujen viheralueiden kasvien käytön linjauksen ja LUMO-ohjelman tavoitteita. Kukkivien kasvien ja kasvustojen roolia on mahdollista kasvattaa myös osana Helsingin kaupunginosien profiloimista ja identiteetin rakentamista. Kukkivia kaupunginosapuistoja voidaan jatkossa kehittää vaihteittain ja suunnitelmallisesti erilaisten katu- ja puistohankkeiden yhteydessä. Yhteen lajiin perustuvia teemaistutuksia ei kuitenkaan ensisijaisesti tavoitella, sillä yksilajisia istutuksia ei resilienssin eli muutokseen sopeutumisen näkökulmasta pidetä muuttuvassa ilmastossa turvallisina.

Erilaisille kasvillisuuden teemakokonaisuuksille voidaan eri kaupunginostista etsiä sopivat alueet ja valita paikallisiin luonnonolosuhteisiin, kaupunkikuvaan ja alueen identiteettiin sopiva teema. Tätä voidaan tehdä yhdessä asukkaiden kanssa. On hyvä huomioida myös katualueiden rooli osana näkyvää paikallisidentiteettiä, joten kiinnostavan kasvillisuuden kehittäminen kannattaa ulottaa myös katualueille, esimerkiksi katupuuarboretumien muodossa.

Asukkaita kiinnostavien kukintakohteiden nostaminen viestinnälliseksi teemaksi on myös kannatettavaa.

Kukkivan teemaverkoston kehittäminen osana viherverkostoa

Puisto- ja vihersuunnittelun lähtökohtana Helsingissä on tuoda kauneutta ja viihtyisyyttä kaikkiin kaupunginosiin. Niistä löytyy siksi jo nyt runsaasti erilaista kukkivaa kasvillisuutta. Toistaiseksi Helsingin 60 kaupunginosalla ei kuitenkaan ole suunnitelmallista kukkivien kasvien teemaverkostoa.

Kukkivien kaupunginosien teemaverkoston kehittäminen kannattaa toteuttaa suunnitellusti ja vähitellen. Lisäistutusten sijoittaminen oleville viheralueille ja avoimille nurmikkoalueille on osoittautunut vaikeaksi eikä sillä useinkaan saavuteta kaupunkikuvallisesti hyvää lopputulosta.

Yhdenkin puun istuttaminen esimerkiksi vanhaan keskustan puistoon edellyttää huolellista taustaselvittelyä. Puistosuunnitelman tavoitteiden ja kohteen arvojen lisäksi tulee tarkistaa myös alueen muut suunnitelmat kuten tulevat kaava-, rakentamis- ja uudistushankkeet. Useissa puistoissa on maan alla suuret määrät johtoja, putkia ja viemäreitä, jotka estävät puiden istuttamisen niiden päälle. Kasvillisuuden ohella puistoihin on varattava tilaa myös erilaisia toimintoja varten kuten leikkipaikkoja, liikuntapaikkoja, kalusteita ja käytäviä. Myös avoimina pidettäviä kasvittomia näkymiä sekä toiminnallisia avoimia alueita tarvitaan puistoissa. Avoimille alueille puistoissa on siis moninaiset syynsä, eikä lisäämistusten tekeminen siksi ole useinkaan toivottavaa.

Kukkivien kaupunginosien kehittämiskohteiden valitseminen sopii hyvin osaksi Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämistä. Helsingin tavoitteellisessa viher- ja virkistysverkostokartassa (VISTRA) on esitetty kaupunginosapuistojen verkosto. Kaupunginosapuistot ovat toiminnallisia, alueen identiteetin kannalta merkittäviä puistokokonaisuuksia, joiden yhtenä teemana voi olla myös kasvillisuus. Kaupunginosapuistojen kehittämiseen on kuitenkin mahdollista panostaa vasta kaupunki-uudistushankkeiden yhteydessä.

Helsingin viher- ja virkistysverkostoa kehitetään eri tavoin. Yksi kehittämisen työkaluista kaupunkiympäristön toimialalla on yleisten alueiden suunnitelma, jonka kehitystyö on parhaillaan käynnissä. Yleisten alueiden suunnitelmat tehdään tulevaisuudessa neljän vuoden välein suurpiireittäin. Suunnitelmien päätavoite on kohteiden hankkeistaminen ja kehittämiskohteiden tunnistaminen. Suunnitelman osana tehdään kaupunginosakohtaiset aluekortit, joiden yhtenä teemana on kaupunginosakohtainen kasvillisuutta ja muita kohteen ominaispiirteitä koskeva tieto. Kaupunginosakohtaiset kasviteemat ja -tavoitteet ovat luontevasti osa aluekorttien tulevaa sisältöä. Yksityiskohtaisia, puistokohtaisia kasvillisuustavoitteita voidaan määrittellä yleisten alueiden suunnitelman yhteydessä tehtävien, suunnittelua ohjaavien hankeohjelmien kautta.

Helsingin rikas kasvihistoria ja nykyiset kasvilajikokeilut

Puistojen ja viheralueiden kukkivat kasvit tuottavat suurta iloa ja elämyksiä ihmisille. Ne ovat myös tärkeitä ravintokasveja rakennetun ympäristön mesipistiäisille ja muille pölyttäjille. Lisäksi marjat, hedelmät, pähkinät ja siemenet tarjoavat ravintoa muun muassa linnuille. Asukkaiden kiinnostusta kasveihin kuvastaa hyvin muun muassa OmaStadi-hankeessa esitetyt lukuisat kasvien ja puiden istuttamista koskevat ehdotukset.

Helsingin puistojen kasvihistoria on ansiokas ja antaa helsinkiläisille aihetta ylpeyteen. Puistokulttuuri on Helsingissä alkanut jo 1700-luvulla,

ja taimia on hankittu Ruotsin ja Venäjän lisäksi useista Euroopan maisista, esimerkiksi Saksasta. Kasvit ja puistojen kasvivalikoima ovat näkyvin osa Helsingin puistohistoriaa: Pihasyreeni on levinnyt kaikkialle Suomeen Suomenlinnan linnoitusten rakentajien kautta. Kartanoiden ja huviloiden omistajat hankkivat aikoinaan edelleen tallessa olevia harvinaisia kasveja, esimerkiksi syreeni- ja ruusulajikkeita puutarhoihinsa, jotka ovat nykyään julkisia puistoja. Suomen historia osana Venäjää näkyy Helsingissä muun muassa kansainvälisestäikin kiinnostavana poppelilajikkeistona ja vanhoina salavina (esimerkiksi niin sanottu Lasi-palatsin salava). Eri aikakausina kasveista kiinnostuneet kaupunginpuutarhurit ovat tehneet taimihankintoja ja kasvilajikokeiluja, joiden seurauksena Helsingistä löytyy yhä ainutlaatuisia pensasruusulajikkeita, harvinaisia jalosyreeniä, puistojen ja Lauttasaaren Isokaaren varrelta tunnistamattomia koristeomenapuulajikkeita sekä Haagan Alppiruusupuisto, joka on perustettu Helsingin yliopiston koalueeksi. Meilahden ruusutarhan kokoelmassa hyödynnetään muun muassa suomalaista ruusuperintöä, eli helsinkiläisiä ja suomalaisia löytöruusuja. Valtakunnalliseen taimituotantoon on Helsingistä otettu etenkin vanhoja koristeomenapuu-, pensasruusu- ja pihasyreenilajikkeita.

Helsingin kasvihistorian vaalimisen lisäksi myös uutta kaupunkilajistoa kokeillaan Helsingissä järjestelmällisesti. Kirsikoiden koeistutukset ovat johtaneet kukkivien kirsikkapuiden yhä enenevään käyttöön Helsingissä. Uusia katupuulajeja kokeillaan parhaillaan Vartiokylän Vartioharjuntien ja kukkivia katupuita Laajasalon Reiherintien katupuubarboretimeissa. Niskalan ja Meilahden arboretumeissa seurataan uusien kaupunkioloihin hankittujen kokeilulajien menestymistä. Elimäellä sijaitsevan maailmankuulun Mustilan arboretumin näyttävimpiä lajeja on istutettu koeistutuksiin eri puolille Helsinkiä vuosina 2014-2019. Vähitellen kasvikoekilujen myötä löydetään yhä uusia, paikallisiin kasvuolosuhteisiin soveltuvia kasvilajeja ja -lajikkeita Helsinkiin.

Katupuubarboretimeista ja katuvihreän kehittämisestä tehtiin Kerro kantasi -kysely kesällä 2021. Yleinen huomio kyselystä on vastaajien kannustava suhtautuminen katupuubarboretumien kaltaisiin kasvillisuuskoekiluihin ja toivomukset katuvihreän monipuolistamisesta. Katupuubarboretimeita toivottiin tulevaisuudessa sijoitettavaksi eri puolille kaupunkia.

Rakennettujen viheralueiden kasvien käytön linjaus ja Helsingin kaupunkikasviopas

Helsingin rakennettujen viheralueiden kasvien käytön linjaus valmistui 2009, mutta on edelleen tavoitteiltaan ajankohtainen. Linjauksen taustaselvityksessä tuotiin eri tavoin esille Helsingin viheralueiden rikas kasvihistoria ja sen vaalimisen ja kehittämisen tärkeys. Kasvien käytön linjauksen peruseriaatteiksi valittiinkin muun muassa Helsingin puisto-

jen kasviperinteen ylläpitäminen ja kehittäminen (kohta 1) ja elämyksellisyyden ja kauneuden tavoittelemisen (kohta 4). Kasvien käytön linjauksen visiossa vuodelle 2050 Helsinki on ”elämyksellinen kukkiva kaupunki”.

Vuonna 2020 kokonaan päivitetty Helsingin kaupunkikasviopas konkretisoi kasvilajitasolle Kasvien käytön linjauksen tavoitteita. Kaupunkikasvioppaassa Helsinkiin suositellaan istutettavaksi noin 500 puu- tai pensaslajia, 200 ruohovartista lajia ja 100 kukkivaa sipulikasvilajia. Osa puuvartistista kasvilajeista on merkitty oppaan suosituksissa niin sanotuiksi herkkukasveiksi, eli kasveiksi joilla voidaan tarjota kaupunkilaisille erityisiä elämyksiä ja kasvi-iloa. Näiden herkkukasvien näyttävyys voi perustua esimerkiksi hienoon kukintaan, kiinnostavaan kasvutapaan, näyttävään lehdistöön tai komeaan syysvärikyseen. Tällaisia Helsingin viheralueille sopivia herkkukasveja ovat esimerkiksi kirsikat, magnoliat, alppiruusut, puistoatsaleat, jalosyreenit ja jotkut pensasruusut. Esimerkiksi näitä lajeja voidaan hyvin käyttää lähtökohtana, jos kehitetään kukkivien puistojen teemaa eri puolille Helsinkiä.

Puistojen kukintatiedotus ja puurekisteri

Aloitteessa on ehdotettu, että kaupungin kukkivat kohteet voitaisiin tehdä entistä saavutettavammiksi kokoamalla ne selkeäksi kokonaisuudeksi esimerkiksi Helsinki Marketingin ylläpitämälle MyHelsinki-sivustolle. Aloitteen mukaan hienot kohteet ansaitsevat hyvät saapumisohjeet sekä kootusti yhdestä paikasta löytyvän ajantasaisen tiedon kukkimisesta.

Luontoon ja puistoihin liittyvien verkkosisältöjen kehittämistä edistetään hel.fi-sivuston uudistamisprojektissa, joka on parhaillaan kesken. Jo nykyisellään kaupunki on koonnut tietoa puistoista ja kukkivista kohteista Vihreät syyli -sivustolle. Ajankohtaisviestintää kukkivista kohteista tarjotaan kaupunkiympäristön toimialan sosiaalisen median kanavissa, muun muassa Kaupunkiluonto Helsingissä -Facebook-ryhmässä. Helsingin puistoissa on myös jo vuodesta 2003 järjestetty vuosittain opastettuja puistokävelyitä, jotka pyritään ajoittamaan erityisesti kukintahuippuihin.

Helsingin katu- ja viheralueiden kasvilajistosta jaetaan asukkaille yhä enemmän tietoa. Kaupungin puurekisteriin on viety kaikki Helsingin katupuut, osa puistopuista ja kaikki lajistoseurantakohteet, kuten arboretumit. Puurekisteri on avointa dataa, johon kaupunkilaiset pääsevät tutustumaan kaupungin karttapalvelun kautta. Puurekisteristä pystyy hakemaan esimerkiksi kaikki Helsinkiin istutetut kirsikat tai magnoliat. Pensaista ei ole vastaavaa rekisteriä.

Kukkivien puistojen ideakonseptin jatkokehittäminen

Helsingin puistojen kasvillisuuden strategisessa kehittämisessä idea kasvillisuuden teemapuistoista on ollut esillä aiemminkin. Ilmastonmuutoksen myötä tietoisuus mahdollisista yksilajisten istutusten kasvitauti- ja tuholaisriskeistä on kuitenkin noussut varteenotettavaksi uhaksi. Resilienssin eli muutokseen sopeutumisen näkökulmasta yhteen lajiin tai sukuun perustuvia laajoja kasvillisuuden teemakokonaisuuksia pidetään muuttuvassa ilmastossa nykyään haavoittuvina ja riskialttiina. Siksi aloitetta kukkivista teemaistutuksista on varovaisuusnäkökulma huomioiden syytä pohtia monipuolisesti: kasviteemat voivat tietyn lajin kukinnan sijaan tai rinnalla olla muilla tavoin teemallisia, esimerkiksi marjovat puut, syötävät kasvit, pölyttäjiä hyödyttävät perennat, hulevesikasvillisuus, kukkasipulit, kukkivat niityt, köynnökset ja kasvien syysvärit. Laajentamalla kasviteemaa voidaan myös ajoittaa viheralueiden elämyksellisyyttä ja kukintaa loppukevään ja alkukesän kukintahuipusta kasvukauden kaikkiin vaiheisiin, varhaisesta keväästä aina syksyn ruskaan saakka.

Kasvillisuuden teemakokonaisuuksia voidaan kehittää myös kaupunkiluonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Ajankohtaisia teemoja ovat esimerkiksi LUMO-ohjelmassa mainitut rakennetun ympäristön luonnon monimuotoisuutta edistävät ratkaisut, kuten pölyttäjähyönteisten ja muiden eliöiden ravintokasveiksi sopivat puistojen ja viheralueiden kukkivat puutarhakasvit.

Yksi Helsinkiin erityisen hyvin sopiva kasvillisuuden teemakokonaisuus on Helsingin omat historialliset kasvikkannat. Se on samalla kunniansoitus Helsingin puistohistoriaa ja historian tekijöitä kohtaan.

Edellä esitetyn perusteella mahdollisuuksia kukkivan kasvillisuuden teemakokonaisuuksiksi Helsingissä on paljon. Vaihtoehdoista onkin jo tekeillä ideatasoinen niin sanottu inspiraatiokortti, joka tulee osaksi Helsingin kaupunkitilaohjeen kasvipalettia.

Linkit sivustoihin:
kaupunkikasviopas.hel.fi
vihreatsylimpi.fi
facebook.com/puistot

Puurekisteri:
kartta.hel.fi

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

21.09.2021

Satu Tegel, suunnitteluasiantuntija: 310 38406
satu.tegel(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 19.05.2021 Holopainen Mari Kirsikkapuupuisto tai muu valittu kukkiva teema kaupunginosiin

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Mari Holopainen ja 22 muuta valtuutettua ovat tehneet 19.5.2021 seuraavan valtuustoaloitteen:

Aloitteen allekirjoittajat ovat sitä mieltä, että, niihin Helsingin kaupunginosiin, joista ei vielä löydy elämyksellistä, paikallisena vetonaulana toimivaa kukkivaa kohdetta, tarjotaan mahdollisuus perustaa sellainen alueen historiaa ja ilmettä sekä asukkaiden toiveita kunnioittaen. Näistä kukkivista kohteista on myös tarpeen kehittää ajantasainen tietopankki.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 28.9.2021 mennessä.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Satu Tegel, suunnitteluasiantuntija: 310 38406
satu.tegel(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 19.05.2021 Holopainen Mari Kirsikkapuupuisto tai muu valittu kukkiva teema kaupunginosiin

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano